

provincie **HOLLAND**
ZUID

GS brief aan Provinciale Staten

Contact:
M. Weers

m.weers@pzh.nl

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
Zie verzenddatum linksonder

Ons kenmerk
PZH-2017-610321091
DOS-2015-0005317

Bijlagen
1

Aan Provinciale Staten

Onderwerp
Evaluatie Vaarwegverordening en ligplaatsenbeleid Zuid-Holland.

Geachte Statenleden,

De Vaarwegenverordening Zuid-Holland is vastgesteld in de Provinciale Statenvergadering van 16 december 2015. Tijdens de bespreking heeft de gedeputeerde Janssen de toezegging gedaan om eind 2017 een evaluatie van vaarwegenverordening en het ligplaatsenbeleid te doen en Provinciale Staten hierover te informeren. Indien er aanleiding voor was zou u eind 2016 geïnformeerd worden door middel van een tussenevaluatie. Deze aanleiding heeft zich niet voorgedaan. Via deze brief wordt u geïnformeerd over de evaluatie van de vaarwegverordening en het ligplaatsenbeleid.

In de afgelopen twee jaar (2016 en 2017) zijn drie onderzoeken uitgevoerd in het kader van de evaluatie op basis waarvan u een oordeel kan vellen over de werking van de Vaarwegenverordening en het ligplaatsenbeleid. De uitgevoerde onderzoeken zijn:

1. Het gebruik van provinciale vaarwegen bestaande uit:
 - a. Ervaringen van vaarwegbeheerders (kwalitatief);
 - b. Monitoring bezetting ligplaatsen provinciale vaarwegen (kwantitatief);
 - c. Inzicht in overtredingen van te lang liggen en verkeerd ligplaats innemen;
2. Een benchmark van het ligplaatsenbeleid met provincies Friesland, Overijssel, Flevoland, Noord-Holland, het Hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeente Leiden;
3. Gebruikerstevredenheidsonderzoek Vaarwegen 2016 uitgevoerd door de samenwerkingsorganisatie van waterbeheerders, genaamd Water ontmoet Water (WoW).

De conclusies van de uitgevoerde onderzoeken zullen in deze brief worden gepresenteerd. Tot slot zal op basis van de resultaten het functioneren van de vaarwegenverordening en het ligplaatsbeleid worden besproken.

1. *Onderzoek naar gebruik provinciale vaarwegen*

Zuid-Holland kent een totale lengte aan vaarwegen van 938 kilometer (CBS). De provinciale vaarwegen maken hier onderdeel van uit en hebben een lengte van 162 kilometer. Voor deze provinciale vaarwegen is onderzoek gedaan naar het gebruik van de vaarweg, het gebruik van de ligplaatsen en het aantal overtredingen.

Ervaringen van vaarwegbeheerders:

- Het aantal vaarweggebruikers is gelijk aan voorgaande jaren;
- Drukke op de vaarweg hangt nauw samen met de weersomstandigheden;
- In de weekenden tijdens het hoogseizoen is het drukker. Vaak begint de drukte al op dondermiddag/avond en bouwt het verder op in het weekend. Maandag is vaak ook nog een redelijk bezette dag. Dit patroon komt in alle rayons terug;
- De hoogste bezetting wordt tijdens het hoogseizoen geconstateerd in de stedelijke gebieden dicht bij winkels en voorzieningen;
- Bij evenementen is de bezetting zeer hoog, bijvoorbeeld tijdens de Peurbakkentocht in Leiden. Er zijn geen signalen dat dit leidt tot knelpunten voor doorvaarbaarheid en veiligheid;
- In het landelijk gebied is de bezetting van de ligplaatsen laag tot gemiddeld;
- Er zijn geen klachten van gebruikers en/of aanwonenden;
- Geconstateerd is dat gebruik wordt gemaakt van de 15-minutenregel. Dit heeft nergens geleid tot vragen van gebruikers over deze regel en/of het aanspreken van gebruikers op overtreden van deze regel.

Beeld bezetting ligplaatsen

Een eerste beeld van de ligplaats bezetting is gebaseerd op tellingen in het vaarseizoen 2016. In 2017 wordt de bezettingsgraad van de ligplaatsen ook gemonitord. Dit jaar gebeurt dat met een app op de smartphone van de vaarwegbeheerders. In deze app worden ook de weersomstandigheden bij opname van de bezettingsgraad aangegeven. De metingen zijn weergegeven in kaartjes, in de bijlage zijn de monitoringsgegevens voor 2016 opgenomen. Hieronder staan de beelden per rayon voor 2016:

- Rayon Alpen aan den Rijn:
 - Vooral de ligplaatsen rond het centrum zijn druk bezet;
 - Bij ligplaats De Heul is in circa 15% van de metingen sprake van overbezetting en bij 75% een goede bezetting;
 - Bij de Zegerplas is de bezetting minimaal;
 - In het buitengebied en bij Leimuiden zijn de ligplaatsen het grootste deel van de tijd onderbezet;
- Rayon Leiden:
 - In het stedelijk deel van Leiden is de bezetting goed en gedurende een beperkte tijd overbezet;
 - In de kernen Hazerswoude en Koudekerk zijn de ligplaatsen merendeel onderbezet;
- Rayon Leidschendam:
 - In het centrum van Leidschendam is de hoogste bezetting gemeten met gedurende een korte periode een overbezetting;

- In Delft is de helft van de tijd de bezetting goed en de andere helft is sprake van onderbezetting;
- Rayon Krinkelwinkel:
 - De bezetting van de ligplaatsen is over het algemeen goed, er is geen overbezetting geconstateerd.

Inzicht in overtredingen

- De toezichthouders hebben in 2016 192 waarschuwingen gegeven. Hieruit volgden zeven sancties in de vorm van bestuursdwang of dwangsom:
 - In 2016 zijn meer overtredingen (192) geconstateerd dan in 2015 (168) binnen de ligplaatsvakken en zijn dus ook meer waarschuwingen uitgedeeld. Dit komt voort uit de verhoogde controlefrequentie en de controle in het weekend;
 - De overtredingen betreffen hoofdzakelijk buiten de ligplaats afmeren en langer dan 3x 24 uur een ligplaats innemen;
 - Geconstateerd is dat het overgrote deel van de overtredders zelf de overtredding beëindigd. In 2016 is slechts in 4% van de gevallen een sanctie opgelegd. In 2015 was dit 6%;
 - De meeste overtredingen werden geconstateerd in het rayon Leidschendam. In de directe omgeving van de sluis Leidschendam zijn meerdere ligplaatsvakken aanwezig. Deze zijn erg in trek voor zowel passanten als omwonenden. Daar vinden ook de meeste overtredingen plaats;
 - In de rayons Leiden en Alphen aan den Rijn is het aantal overtredingen min of meer gelijk. In deze rayons vinden de meeste overtredingen plaats in de ligplaatsvakken in en rondom Leiden en Alphen aan den Rijn;
 - In rayon Krinkelwinkel is het aantal overtredingen zeer beperkt. Op het Merwedekanaal geldt een soepeler regime, daar mag langer worden afgemeerd en tijdens de zomermaanden mag er onbeperkt worden afgemeerd in de ligplaatsvakken.

Bij de voorbereiding van deze brief waren nog geen definitieve resultaten (cijfers en analyse) bekend over het gehele vaarseizoen 2017. Wel zijn de waarnemingen tot 8 augustus beschikbaar. Dit geeft de volgende afwijkingen ten opzichte van het beeld in 2016:

- Bij Leidschendam en Voorburg wordt een hogere bezetting waargenomen;
- In het centrum van Alphen aan den Rijn wordt een lagere bezetting waargenomen.

Voor de overige rayons zijn de voorlopige resultaten 2017 vergelijkbaar met het beeld over het vaarseizoen 2016. Een beeld over gehele vaarseizoen 2017 (tot eind september) wordt in het najaar aan Provinciale Staten toegestuurd.

Voor wat betreft de ligplaatsen vinden overbezetting en overtredingen het meeste plaats in het hoogseizoen en dan met name in stedelijke gebieden. Daar vinden ook de meeste overtredingen plaats. Ten opzichte van het aantal gebruikers is het aantal overtredingen gering. Er zijn ook geen gevaarlijke en/of onveilige situaties op onze vaarwegen geconstateerd en/of gemeld. In de landelijke gebieden en circa 2 à 3 kilometer van de stedelijke gebieden zijn de ligplaatsen over het algemeen onderbezet. Tot slot heeft de 15-minutenregeling nergens tot vragen en/of handhavingsacties geleid.

Op basis van de huidige gegevens over 2016 en een deel van 2017 is nog onvoldoende mogelijk om structurele knelpunten te identificeren. De insteek is om structureel te blijven monitoren tijdens het vaarseizoen zodat op termijn een betrouwbaar beeld ontstaat over structurele knelpunten. Wij verwachten na monitoring van drie vaarseizoenen een redelijk betrouwbaar beeld te kunnen presenteren. De jaarlijkse monitoring van ligplaatsen is nog niet structureel gedekt in het beheerbudget. Bij het Kaderbesluit Infrastructuur 2018 kan het beheerbudget structureel worden verhoogd binnen het gesloten systeem voor Mobiliteit. De handhaving en toezicht worden op dezelfde manier voortgezet als nu het geval is.

Conclusies over structurele knelpunten kunnen eind 2018/begin 2019 (na drie jaar monitoring) worden getrokken waarbij ook onder gebruikers onderzocht zal worden over waar gebruikers ligplaats willen nemen. De betreffende gemeenten zullen hierbij worden betrokken. Tot slot zal onderzocht worden op welke manier deze informatie opgenomen kan worden in de Staat van Zuid-Holland.

2. Benchmark ligplaatsenbeleid

De benchmark is uitgevoerd om inzicht te krijgen in de overeenkomsten en verschillen tussen het ligplaatsenbeleid van Zuid-Holland en het ligplaatsenbeleid van andere vaarwegbeheerders. Naast een drietal waterrijke provincies (Friesland, Noord-Holland Flevoland en Overijssel) is ook gekeken naar een gemeente (Leiden) en een Hoogheemraadschap (Rijnland). Er is daarbij onderscheid gemaakt tussen drie onderdelen:

- het ligplaatsenbeleid en de regelgeving;
- de vergunningverlening, toezicht en handhaving ligplaatsennemen;
- de organisatie van het ligplaatsenbeheer.

Uit de benchmark blijkt dat:

- de provinciale vaarwegen van de provincie Noord-Holland (261 km) het best vergelijkbaar zijn met die van Zuid-Holland (162 km): qua lengte en gebruik. Ten opzichte van Friesland heeft Zuid-Holland wel een vergelijkbaar aantal kilometers openbare vaarweg (962 km tegenover 938 km) maar veel minder (provinciale) vaarweg in beheer (1000 km tegen 162 km);
- het aantal ligplaatsen in havens en bij watersportbedrijven vergelijkbaar is in Zuid-Holland en Friesland. Noord-Holland heeft er iets meer. Zuid-Holland en Noord-Holland hebben daarnaast een vergelijkbaar aantal openbare plaatsen (circa 600) op de provinciale vaarweg. De provincie Friesland heeft 3500 openbare ligplaatsen op provinciale vaarwegen maar ook veel meer kilometers vaarweg in beheer. Het beheer daarvan is bij een organisatie (Marrekrite) ondergebracht;
- Zuid-Holland (zie eerder) heeft door middel van monitoring een goed beeld van het gebruik van ligplaatsen op provinciale vaarwegen. Bij de andere beheerders is dit inzicht er minder of niet. In Friesland is het beeld dat er voldoende ligplaatsen voor de recreatievaart zijn maar is er een tekort voor de beroepsvaart. De komende jaren gaat Friesland steviger inzetten op monitoring;
- In Zuid-Holland en Noord-Holland zijn de vaarwegen, meer dan in Friesland, ontstaan als levensader tussen steden en dorpen. Die functie is met de tijd komen te vervallen. In Friesland zijn de vaarwegen al langer dan in Zuid-Holland bekend voor waterrecreatie. Friesland heeft meer kilometer (709 km) aan BRTN vaarwegen dan Zuid-Holland (530 km). Beide provincies hebben circa 90 km Staande Mastroute;

- op een aantal provinciale vaarwegen structureel beroepsvaart plaatsvindt met name in Zuid-Holland en Friesland en in mindere mate in Noord-Holland en Overijssel. Voor de resterende provinciale vaarwegen ligt bij allen de nadruk op de recreatievaart.
- alle geïnterviewde vaarwegbeheerders, op het Hoogheemraadschap van Rijnland na, een ligplaatsenbeleid voeren dan wel ontwikkelen (Noord-Holland).
- Zuid-Holland net als Flevoland en de gemeente Leiden een functionele en gedetailleerde uitwerking kent voor diverse soorten ligplaatsen voor zowel vaste ligplaatsen als passantenplaatsen;
- alle beheerders, op Rijnland na, een algemeen ligplaatsenverbod voeren met de mogelijkheid ontheffingen te verlenen. Geen van de beheerders is van plan om dit los te laten. Het beleid is zelfs aangescherpt en de handhaving toegenomen ten behoeve van de veiligheid en de doorgaande (beroeps)scheepvaart;
- alle provincies en ook de gemeente Leiden tijdsbeperkingen opleggen voor het nemen van ligplaats (over het algemeen 3x24 uur);
- de provincies zelf het ligplaatsenbeleid opstellen en de lig- en passantenplaatsen beheren. Alleen de provincie Friesland heeft dit ondergebracht bij de gemeenten en een uitvoeringsorganisatie (Marrekrite) Friesland is momenteel bezig om voor het beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen afspraken vast te leggen met de gemeenten;
- handhaving (strafrechtelijk) van het ligplaatsenbeleid in alle provincies vaak (nog) niet voldoende hoog op de agenda staat, omdat de prioriteit voor handhaving bij de politie ligt bij te hard varen en alcoholgebruik;

Over het algemeen is het ligplaatsenbeleid en de uitvoering van vergunningverlening, handhaving en toezicht door Zuid-Holland vergelijkbaar met dat van andere vaarwegbeheerders.

Een recente uitspraak van de rechtbank Den Haag over een bezwaar tegen de afwijzing van een verzoek tot ontheffing voor realisatie van een insteekhaven in de Oude Rijn constateert daarbij dat er geen sprake is van disproportionaliteit. Het gevoerde beleid met als doel om de vrijheid en/of de veiligheid van de scheepvaart en de instandhouding en bruikbaarheid van de vaarweg en de oever te beschermen wordt hierin als niet onredelijk en voldoende gemotiveerd omschreven.

3. Gebruikerstevredenheidsonderzoek Vaarwegen 2016

In dit onderzoek is gekeken naar de belangrijkste aspecten waar gebruikers tevreden en ontevreden over zijn. De algemene conclusie is dat de tevredenheid hoog is. Per provincie is een factsheet gemaakt met samenvatting van de resultaten en aandachtspunten. Minpunten zijn met name de afvalinzameling en waterplanten in de vaarwegen. Op de WoW website is het rapport te vinden zie:

<https://water.platformwow.nl/themas-van-wow/vaarwegen/belevingsonderzoeken/lijs-met-onderzoeken/tevredeheidsonderzoek-recreatievaart-2016>

Zuid-Holland scoort over de hele linie ruim voldoende tot goed. Vaarweggebruikers van de provinciale vaarwegen in Zuid-Holland zijn het meest tevreden over de 'veiligheid bij en in de sluisen' (92%). Dit aspect komt in de landelijke top 5 niet voor. Over de 'kwaliteit van de vaarweg' is 92% (zeer) tevreden, dit percentage is hoger dan het landelijke gemiddelde. Het minst tevreden zijn de vaarweggebruikers van vaarwegen in Zuid-Holland over de 'afvalinzameling en milieuservicepunten' aan de vaarweg (33%). Dit percentage is bijna twee keer zo hoog als het landelijke ontevredenheidspercentage over dit aspect. Concreet is dan nog steeds 67% van de

gebruikers tevreden. Ook is 29% van de vaarweggebruikers (zeer) ontevreden over 'beschikbaarheid van overnachtingslocaties' aan de vaarwegen in Zuid-Holland. Dit is vergelijkbaar met landelijke percentage over dit aspect en betekent concreet dat 71% gewoon tevreden is.

Het onderzoek geeft geen aanleiding om op korte termijn actie te ondernemen behalve dat we bij de gemeenten onder de aandacht gaan brengen dat met betrekking tot de (on)tevredenheid over afvalinzamelijk en milieuservicepunten nog verbeteringen mogelijk zijn. Er komt een herhaling van het onderzoek in 2019. Die resultaten zullen worden vergeleken met die van 2016 om te kijken hoe de gebruikerstevredenheid zich ontwikkelt. Daarnaast zal het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC Holland Marketing) eind 2017 een onderzoek starten naar waterrecreatie in Nederland. Deze zal in 2018 worden afgerond en gepubliceerd. Ook dit onderzoek zal gebruikt worden om de ontwikkeling van gebruikerstevredenheid te volgen. Tot slot zal in 2018 gaat een onderzoek plaatsvinden door het WoW naar gebruikerstevredenheid van de beroepsvaart.

4. Tot slot

Over het geheel genomen functioneert het huidige ligplaatsenbeleid en vaarwegverordening naar behoren. Het huidige ligplaatsenbeleid is vergelijkbaar met die van andere waterrijke provincies. De vaarweggebruikers zijn over het algemeen tevreden over de provinciale vaarwegen en er zijn geen klachten van gebruikers en omwonenden over bijvoorbeeld de veiligheid.

Hoewel er meer overtredingen zijn geconstateerd is dit te herleiden tot frequentere controles. Het aantal overtredingen is, gezien het vele gebruik, zeer beperkt en maar in een zeer klein aantal gevallen was het nodig om een sanctie op te leggen.

De geconstateerde overbezetting in stedelijke gebieden en de onderbezetting in de landelijke gebieden bevestigen dat jaarlijkse monitoring nuttig is. De insteek is om structureel te blijven monitoren tijdens het vaarseizoen om een betrouwbaar beeld te krijgen van mogelijke structurele knelpunten. Conclusies over structurele knelpunten kunnen eind 2018/begin 2019 (na drie jaar monitoring) worden getrokken zodat deze knelpunten nader onderzocht kunnen worden waarbij ook de behoefte van de gebruikers wordt meegenomen. Dit biedt de mogelijkheid om de vraag naar verschillende soorten voorzieningen en het aanbod te optimaliseren.

We vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

drs. J.H. de Baas

voorzitter

drs. J. Smit